

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/...../2022

Rady Powiatu w Olecku

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

**Powiatowy program działań
na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim
na lata 2022-2031**

OLECKO 2022

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim	6
3. Analiza SWOT.....	38
4. Cel strategiczny, cele operacyjne i działania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”	41
5. Wdrażanie „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”	45
5.1 Finansowanie Programu	46
5.2 Monitorowanie i harmonogram realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”.....	46

1. WSTĘP

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność - oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Według raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) na świecie jest ponad miliard osób niepełnosprawnych i ich liczba ciągle wzrasta. Wpływ na to ma m.in. starzenie się społeczeństw i większe ryzyko niepełnosprawności u osób w podeszłym wieku, jak również ogólnoswiatowy wzrost występowania schorzeń przewlekłych, takich jak cukrzyca, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe i zaburzenia zdrowia psychicznego.

Mimo, że wiele działań podjęto w celu poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, nadal pozostaje dużo do zrobienia w takich obszarach jak m. in.: ochrony zdrowia, edukacji, opieki społecznej, zatrudnienia, transportu i mieszkalnictwa.

Dnia 6 września 2012 roku Polska ratyfikowała sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. Konwencję o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Konwencja weszła do polskiego porządku prawnego 25 października 2012 r.

Ratyfikując Konwencję, Polska zobowiązała się do wdrażania jej postanowień.

W Konwencji przewidziano bardzo istotną zmianę podejścia do niepełnosprawności polegającą na przejściu z medycznego modelu niepełnosprawności na model oparty na prawach człowieka. Medyczny model niepełnosprawności zakłada, że niepełnosprawność jest wynikiem fizycznego czy psychicznego ograniczenia, natomiast model oparty na prawach człowieka zakłada zapewnienie pełni praw dla osób z niepełnosprawnościami, na równi z innymi.

Do tej pory Konwencję ratyfikowało 156 państw.

Jest ona pierwszym międzynarodowym aktem prawnym, który odnosi się kompleksowo do osób niepełnosprawnych.

W zakresie regulacji prawnych dokument jest aktem prawnym kompleksowo ujmującym tę problematykę. Wpisuje się bowiem w źródła prawa międzynarodowego

na równi z takimi aktami, jak m.in.: Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencja o Prawach Dziecka.

Postanowienia Konwencji zawarte są również w polskim prawie, ponieważ osoby niepełnosprawne mają m.in. konstytucyjnie zagwarantowaną ochronę socjalną, ekonomiczną i prawną oraz ochronę przed dyskryminacją.

W dniu 25.02.2021 r. w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej została opublikowana (Monitor Polski, 2021 r., poz.218) „Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030”. Zakłada ona kompleksowe, horyzontalne, ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego.

Celem Strategii jest wdrażanie w Polsce postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Aktem prawnym określającym poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ustawa ta zobowiązuje samorząd powiatowy do realizacji szeregu zadań m.in. do opracowania powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe opracowano „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 – 2031”.

Przy opracowaniu programu kierowano się zapisami zawartymi w „Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030” oraz dokumentami strategicznymi gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi.

Zarządzeniem nr 25/2016 Starosty Oleckiego z dnia 22 czerwca 2021 r. powołany został zespół do opracowania programu w składzie:

1. Sylwia Ostrowska – Sekretarz Powiatu – Przewodnicząca Zespołu

2. Halina Kasicka – Inspektor do spraw zdrowia, rehabilitacji osób niepełnosprawnych i pomocy społecznej
3. Urszula Nejfert – Naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji
4. Elżbieta Domasik – Dyrektor Powiatowego Centrum Wspierania Edukacji w Olecku
5. Marzanna Pojawa - Grajewska – Dyrektor Zespołu Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku
6. Katarzyna Kamińska – Dyrektor I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Olecku
7. Artur Sobolewski – Dyrektor Ośrodka Szkolno – Wychowawczego dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku
8. Andrzej Gorlo – Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Olecku
9. Celina Górka – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Olecku
10. Wiesława Szymczyk – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
11. Katarzyna Mróz – Prezes Olmedica Sp. z o. o. w Olecku
12. Bożena Jurkowska – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej „Zacisze” w Kowalach Oleckich.

Jest to już kolejny program, ponieważ w latach 2003 - 2006, 2007 - 2010, 2011 – 2016, 2017- 2021 były opracowane i realizowane „Powiatowe programy działań na rzecz osób niepełnosprawnych”. Cele założone w programie na lata 2003-2006 były realizowane, lecz nie wszystkie udało się osiągnąć. W związku z tym kolejne programy realizowane w latach 2007 – 2021 stanowiły kontynuację wcześniejszego programu, rozszerzane były o nowe zadania zaproponowane przez instytucje zajmujące się wspieraniem i pomocą niepełnosprawnym, organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, skupiające osoby niepełnosprawne. W okresie 2003 - 2021 powiat, gminy i organizacje pozarządowe zrealizowały wiele zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, określonych w programie. Wykonały je ze środków finansowych: Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), własnych oraz pozyskanych z innych źródeł zewnętrznych.

2. Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim.

Powiat Olecki położony jest w północno - wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego powiat na dzień 30 czerwca 2020 r. zamieszkiwało 34 050 osób.

W skład powiatu oleckiego wchodzi 4 gminy:

- jedna gmina miejsko – wiejska: Olecko,
- trzy gminy wiejskie: Gmina Kowale Oleckie, Gmina Świętajno, Gmina Wieliczki.

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn: dziedzicznych, wrodzonych, chorób, wypadków, czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.

Osoby te określa się najczęściej terminem „osoby niepełnosprawne” lub „osoby z niepełnosprawnością” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Podczas przeprowadzania w 2011 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego przyjęto, że zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na grupy:

- 1) Osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony.
- 2) Osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.
- 3) Osoby niepełnosprawne **prawnie i biologicznie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony i równocześnie miały (odczuwały) ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku.

Wyniki spisu ludności 2011 roku wstępnie wykazały, że liczba osób, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania podstawowych czynności dla swojego wieku oraz posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia

do zbiorowości osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko - mazurskim wyniosła 197,3 tys., co stanowiło 13,6% ogółu ludności w województwie. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec województwa warmińsko - mazurskiego był osobą niepełnosprawną. Szacunkowa liczba osób niepełnosprawnych na 1 000 mieszkańców w województwie warmińsko - mazurskim wyniosła 136 osób. Według wyników spisu w 2011 roku w województwie warmińsko - mazurskim mieszkało 104,9 tys. niepełnosprawnych kobiet (53,2%) oraz 92,4 tys. niepełnosprawnych mężczyzn (46,8%). W miastach mieszkało 122,9 tys. Niepełnosprawnych (62,3%), na wsi 74,4 tys. (37,7%).

W powiecie oleckim odnotowano podczas spisu w 2011 r. - 3 534 osób z niepełnosprawnością, w tym: 1692 (47,88%) mężczyzn i 1842 (52,12%) kobiet. Według danych GUS w mieście zamieszkiwało 1837 osób (51,98%), a na wsi 1 697 (48,02%). W 2011 r. powiat ten zamieszkiwało ogółem 35 038, w tym: kobiet - 17 589, mężczyzn – 17 449.

Biorąc pod uwagę powyższe w 2011 roku było ponad 10 procent mieszkańców z niepełnosprawnością.

Wyników z ostatniego spisu wykonanego w 2021 r. dotychczas nie opublikowano.

Zgodnie z definicją określoną w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osobą niepełnosprawną jest osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (stopnia znacznego, umiarkowanego lub lekkiego),
- niepełnosprawności (dotyczy osób do 16 r.ż.),
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów.

Orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności mieszkańcom powiatu oleckiego do celów pozarentowych wydaje Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku.

Tabela 1. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku mieszkańcom powiatu oleckiego, w latach 2017 - 2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba wydanych orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r.ż.)	381	445	501
w tym wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności po raz pierwszy (osoby po 16 r.ż.)	150	176	196
Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu dzieci do 16 r. ż. do osób niepełnosprawnych	58	69	77

Źródło: Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku

Powyższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych mieszkańcom powiatu oleckiego w latach 2017 – 2019 do celów pozarentowych (orzeczenia o niepełnosprawności wydawane dzieciom do 16 roku życia lub stopniu niepełnosprawności wydawane po 16 roku życia) w Powiatowym Zespole Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (PZON) w Ełku.

Z analizy powyższej tabeli wynika, że z roku na rok zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych w powiecie. Zespół wydał ogółem w 2017 roku - 439 orzeczeń, w 2018 – 514 orzeczeń, a w 2019 - 578 orzeczeń. Porównując tylko te lata to widać że nastąpił wzrost w 2017 r.– ogółem o kolejne 150 osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Osoby te ubiegały się po raz pierwszy o wydanie takiego orzeczenia. W 2018 – ogółem przybyło 176 nowych osób z niepełnosprawnością oraz w 2019 r.– 196 osób.

Należy jednak brać pod uwagę fakt, że osobami niepełnosprawnymi są również osoby, które posiadają orzeczenia równoważne, tj. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o niezdolności do pracy.

W ocenianym okresie wzięto pod uwagę lata 2017 – 2019 przed wystąpieniem w Polsce pandemii. I głównie skupiono się na orzecznictwie pozarentowym, które określa w wydawanych orzeczeniach szczegółowo przyczyny niepełnosprawności. Na podstawie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

(Dz. U. z 2020 r.poz.568) przedłużeniu uległa ważność orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych przez powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Przedłużenie ważności orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, których ważność upływała po 8 marca 2020 r. do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii następowało z mocy przepisu ustawy i nie było i nie jest uzależnione od złożenia przez osobę niepełnosprawną kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia. Złożenie wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności było warunkiem przedłużenia z mocy prawa ważności orzeczeń których ważność upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie wyżej wymienionej ustawy (tj. w okresie od 9 grudnia 2019 r. do 8 marca 2020 r.).

Tabela 2.Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elku mieszkańcom powiatu oleckiego, w latach 2017 - 2019

2017 rok					
Przyczyna niepełnosprawności	Wydane orzeczenia o zaliczeniu dzieci i młodzieży do 16 r. ż. do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r. ż.)			
		stopień znaczny	stopień umiarkowany	stopień lekki	ogółem
01-U	0	2	5	2	9
02-P	1	6	32	15	53
03-L	6	1	5	7	13
04-O	1	0	2	4	6
05-R	6	8	23	30	61
06-E	4	0	2	2	4
07-S	8	17	27	30	74
08-T	0	3	1	4	8
09-M	2	4	4	1	9

10-N	9	40	30	39	109
11-I	7	4	9	20	33
12-C	14	1	1	0	2
RAZEM	58	86	141	154	381
2018 rok					
Przyczyna niepełnosprawności	Wydane orzeczenia o zaliczeniu dzieci i młodzieży do 16 r. ż. do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r. ż.)			
		stopień znaczny	stopień umiarkowany	stopień lekki	ogółem
01-U	0	1	6	0	7
02-P	3	4	32	10	46
03-L	8	4	1	7	12
04-O	2	3	3	2	8
05-R	7	17	41	33	91
06-E	5	0	2	3	5
07-S	8	13	34	35	82
08-T	0	11	9	3	23
09-M	0	1	4	2	7
10-N	13	54	54	27	135
11-I	10	7	11	10	28
12-C	13	0	0	1	1
RAZEM	69	115	197	133	445
2019 rok					
Przyczyna niepełnosprawności	Wydane orzeczenia o zaliczeniu dzieci i młodzieży do 16 r. ż. do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r. ż.)			
		stopień znaczny	stopień umiarkowany	stopień lekki	ogółem
01-U	0	2	7	1	10

02-P	5	11	31	12	54
03-L	6	2	5	23	30
04-O	0	1	2	0	3
05-R	6	26	49	29	104
06-E	8	0	5	1	6
07-S	4	29	34	27	90
08-T	1	7	7	6	20
09-M	1	5	4	1	10
10-N	10	49	55	29	133
11-I	10	14	10	12	36
12-C	26	1	1	1	3
RAZEM	77	147	210	142	499

Źródło: Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elku

Objaśnienia do tabeli:

01-U – upośledzenie umysłowe

02-P – choroby psychiczne

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O – choroby narządu wzroku

05-R – upośledzenia narządu ruchu

06-E - epilepsja

07-S – choroby układu oddechowego i krążenia

08-T – choroby układu pokarmowego

09-M – choroby układu moczowo - płciowego

10-N – choroby neurologiczne

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Powyższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Etku mieszkańcom powiatu oleckiego, w latach 2017 – 2019 według przyczyny niepełnosprawności. Przyczyna niepełnosprawności wpisywana jest w orzeczeniu o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Z tabeli wynika, że każdego roku najwięcej wydano orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (u osób po 16 r. ż.) z powodu: chorób neurologicznych, upośledzenia narządu ruchu, chorób układu oddechowego i krążenia oraz chorób psychicznych. Prawie z roku na rok wzrasta liczba wydanych orzeczeń właśnie z tych przyczyn. Natomiast u dzieci (do 16 r. ż.) w analizowanym okresie najczęściej Zespół wydawał orzeczenia z powodu występujących całościowych zaburzeń rozwoju, tj. w 2017 r. – 14 orzeczeń, 2018 r. – 13, a 2019 r.– aż 26. Kolejną przyczyną niepełnosprawności była niepełnosprawność spowodowana występowaniem chorób neurologicznych.

Profilaktyka zdrowotna oraz ochrona środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania mają podstawowe, ogromne znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów i społeczności powiatu zmierzających do wyeliminowania lub znacznego ograniczania przyczyn niepełnosprawności.

Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszanie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowania działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Dlatego samorząd powiatowy od 2009 r. opracowywał i realizował powiatowe programy zdrowotne w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej:

1. Zapobieganie nadwadze, otyłości oraz przewlekłym chorobom na lata 2011 - 2017,
2. Profilaktyka raka szyjki macicy,
3. Program ochrony zdrowia psychicznego w Powiecie Oleckim na lata 2011 - 2015,
4. Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) na lata 2019 - 2024 w powiecie oleckim,
5. Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień ochronnych przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu dla mieszkańców powiatu oleckiego na lata 2018-2022.

W ramach programów m.in.: organizowano spotkania z zakresu edukacji zdrowotnej, badania profilaktyczne, warsztaty, festyny promujące zdrowy styl życia, konsultacje lekarskie, prowadzono edukację zdrowotną poprzez stronę internetową, foldery, ulotki, informatory, plakaty i inne materiały edukacyjne.

Tabela 3. Powiatowe programy zdrowotne realizowane w latach 2018 - 2020

X	2018	2019	2020
Liczba realizowanych programów profilaktycznych	1	2	2
Liczba osób objętych programami	1 500	3 500	488

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

Opiekę zdrowotną w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w powiecie zabezpieczają niżej wymienione placówki:

1. „Olmedica” w Olecku Sp. z o.o., Podstawowa Opieka Zdrowotna, ul. Gołdapska 1
2. „Olmedica” w Olecku Sp. z o.o., Podstawowa Opieka Zdrowotna, Świątajno 104
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GAMED” w Olecku
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Leczniczy „ESKULAP” w Olecku
5. Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Wieliczkach
6. Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Kowalach Oleckich
7. „ZDROWIE” Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych w Olecku
8. NZOZ „SZKOL-MED” w Olecku

„Olmedica” w Olecku Sp. z o. o. zapewnia leczenie szpitalne i możliwość korzystania z poradni specjalistycznych. Szpital w ramach leczenia realizuje świadczenia medyczne na następujących oddziałach: chirurgicznym, pediatrycznym, ginekologiczno - położniczym, neonatologicznym, wewnętrznym oraz izbie przyjęć. Zapewnia też usługi medyczne w ramach poradni specjalistycznych oraz pracowni

fizjoterapii i rehabilitacji, ratownictwa medycznego, pracowni diagnostycznych, a także laboratorium.

Usługi medyczne w zakresie opieki długoterminowej, zarówno stacjonarnej jak i domowej, świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Olecku Kolonia. Jego organem założycielskim i nadzorującym jest Powiat Olecki. W placówce działają zakłady stacjonarne zapewniające pacjentom całodobową opiekę: Zakład Opiekuńczo - Leczniczy Ogólny, Zakład Opiekuńczo - Leczniczy Psychiatryczny i Hospicjum Stacjonarne oraz domowe i ambulatoryjne: Hospicjum Domowe, Pielęgniarska Opieka Długoterminowa Domowa i Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz Pracownia Rehabilitacji.

W powiecie funkcjonują ponadto podmioty lecznicze świadczące usługi w zakresie specjalistycznego poradnictwa psychiatrycznego. Lecznictwo ambulatoryjne prowadzi Poradnia Zdrowia Psychicznego pozostająca w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Długoterminowej.

W przypadku leczenia stacjonarnego z powodu zaburzeń psychicznych osoby kierowane są m. in. do Specjalistycznego Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, Szpitala Psychiatrycznego SPZOZ w Węgorzewie, Mazurskiego Centrum Zdrowia Szpital Powiatowy w Węgorzewie. Leczeniem uzależnień zajmuje się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku. Wyboru placówki dokonuje pacjent.

Edukacja jest podstawowym czynnikiem mającym na celu zapewnienie wszystkim ludziom włączenie społeczne i umożliwienie niezależności. Edukacja powinna obejmować wszystkie etapy życia.

Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestniczenia w edukacji powszechnej jest ważne nie tylko dla osób niepełnosprawnych, ale również jest korzystne dla innych osób, ucząc ich zrozumienia różnorodności ludzi.

Niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży należy umożliwić bez względu na rodzaj niepełnosprawności osiągnięcie jak najwyższego rozwoju ich osobowości, talentu, kreatywności, zdolności intelektualnych oraz fizycznych. Dlatego należy im stworzyć warunki do w miarę samodzielnego uczęszczania do placówek oświatowych.

W przypadku, gdy nie jest to możliwe, ze względu na występujący rodzaj

niepełnosprawności, to wówczas należy zapewnić nauczanie indywidualne w miejscu ich pobytu.

Wyszkolenie pozwala osobom niepełnosprawnym osiągnąć jak największą samodzielność ekonomiczną oraz przyczynia się do ich rozwoju społecznego.

Tabela 4. Liczba placówek oświatowych na terenie powiatu oleckiego w latach 2018 - 2021

Rok szkolny	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Szkoła ponadpodstawowa (w tym zespoły szkół)	Szkoła specjalna
2018/2019	5	22	5	2
2019/2020	5	19	5	2
2020/2021	5	18	5	2

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku, Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świątynie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Gminy w Olecku

Analizując powyższe dane stwierdza się, że w latach 2018 – 2021 na terenie powiatu oleckiego funkcjonowało: 5 przedszkoli, 5 szkół ponadpodstawowych, 2 szkoły specjalne. Natomiast zmianie, zmniejszeniu ulegała liczba szkół podstawowych, tj. w roku szkolnym 2018/2019 – były 22, w 2019/2020 – 19, a w 2020/2021 - 18.

Tabela 5. Liczba wychowanków/uczniów w placówkach oświatowych na terenie powiatu oleckiego w latach 2018 - 2021

Rok szkolny	Ogólna liczba wychowanków/uczniów w placówkach edukacyjnych (wg stanu na 30 września)	Liczba wychowanków/uczniów niepełnosprawnych w placówkach edukacyjnych (wg stanu na 30 września)
2018/2019	5 248	253
2019/2020	5 077	243
2020/2021	5 002	258

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku, Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świątynie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Miejski w Olecku

Porównując rok szkolny 2018/2019 z 2020/2021 zauważa się, że ogólna liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych uległa zmniejszeniu o 246.

Jest to spowodowane głównie występującym niżem demograficznym. W roku szkolnym 2018/2019 kształciło się 253 dzieci niepełnosprawnych – co stanowiło 4,82%, w 2019/2020 – 243 dzieci niepełnosprawnych czyli 4,78 %, a w 2020/2021 – 258 dzieci niepełnosprawnych, tj.5,16%.

Uczniowie kształcili się w placówkach publicznych i niepublicznych. Niepełnosprawne dzieci i młodzież realizowały obowiązek szkolny i nauki w szkołach specjalnych oraz ogólnodostępnych.

Tabela 6. Placówki kształcenia specjalnego na terenie powiatu oleckiego

Rok szkolny	Liczba niepełnosprawnych uczniów w:		Ogółem liczba uczniów kształcących się w placówkach specjalnych
	Centrum Edukacyjno – Terapeutyczne w Olecku (poprzednia nazwa placówki obowiązująca do 29.10.2019 r. Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku)	Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku	
2018/2019	57	76	133
2019/2020	60	78	138
2020/2021	53	88	141

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej (SIO), Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji w Starostwie Powiatowym w Olecku

W roku szkolnym 2018/2019 w placówkach kształcenia specjalnego było ogółem 133 uczniów, w 2019/2020 – 138, a 2020/2021 – 141.

Tabela 7. Środki z Ministerstwa Edukacji Narodowej (z subwencji oświatowej) wydatkowane na funkcjonowanie placówek specjalnych na terenie powiatu oleckiego

Rok	Środki wydatkowane na funkcjonowanie placówek specjalnych
2018	7 820 875,00
2019	8 512 089,00
2020	8 673 596,00
Razem	25 006 560,00

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej (SIO), Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji w Starostwie Powiatowym w Olecku

W latach 2018 – 2020 placówki specjalne, tj. Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku, Centrum Edukacyjno – Terapeutyczne w Olecku (poprzednia nazwa placówki obowiązująca do 29.10.2019 r. Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku) - utrzymywały się ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej (z subwencji oświatowej). Ogólny koszt działania specjalnych placówek w latach 2018 – 2020 wyniósł - 25 006 560,00.

Tabela 8. Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (tj. poruszających się np. na wózkach inwalidzkich) na 30.06.2021 r.

Nazwa placówki dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym:	
całościowo	częściowo
Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku	I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku
Centrum Edukacyjno – Terapeutyczne w Olecku (poprzednia nazwa placówki: Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku)	Zespół Szkół Technicznych w Olecku
Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku	Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku
Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Olecku (PCWE)	Spółeczne Liceum Ogólnokształcące Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Olecku
Poradnia	Zakład Doskonalenia Zawodowego

Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku (PCWE)	w Białymstoku, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Olecku
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kowalach Oleckich	Szkoła Podstawowa w Świętajnie
Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Krasnal w Olecku	Szkoła Podstawowa w Mazurach
Szkoła Podstawowa Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. Jana Twardowskiego w Olecku	Szkoła Podstawowa w Sokółkach
	Przedszkole Samorządowe w Kowalach Oleckich
	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Olecku
	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Olecku
	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku
	Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gąskach
	Szkoła Podstawowa w Babkach Oleckich
	Szkoła Podstawowa w Judzikach
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wieliczkach
	Filia Szkoły Podstawowej w Wieliczkach z siedzibą w Cimochach
	Przedszkole Samorządowe w Wieliczkach

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku, Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świętajnie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Gminy w Olecku

Analizując w roku szkolnym 2020/2021 budynki placówek oświatowych pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, stwierdza się, że:

- 8 było całkowicie dostosowanych,
- a 18 częściowo dostosowanych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w placówkach oświatowych działających na terenie powiatu prowadzone jest wczesne wspomaganie rozwoju. Polega na

pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole. Podstawą do objęcia dziecka działaniami jest opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydana przez zespół orzekających, działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zakres tego oddziaływania jest bardzo różny, w zależności od zdiagnozowanych przez specjalistów deficytów rozwojowych. Może on obejmować: psychomotorykę, sferę komunikacji, mowy i języka, funkcjonowanie zmysłów dziecka, itd.

Wsparciem objęta jest też rodzina dziecka, bowiem potrzebuje ona szczególnego wsparcia, informacji i wiedzy o chorobie lub problemach dziecka, instruktażu i porad w zakresie pracy z dzieckiem.

Tabela 9. Wczesne wspomaganie rozwoju prowadzone w placówkach oświatowych na terenie powiatu oleckiego w latach 2018-2021

Rok szkolny	Nazwa placówki, w której prowadzone było wczesne wspomaganie	Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie	Ogólny koszt wczesnego wspomaganie
2018/2019	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku – Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku – Szkoła Podstawowa w Cichym – Szkoła Podstawowa w Świątajnie – Przedszkole Samorządowe w Kowalch Oleckich – Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Krasnal w Olecku – Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Olecku – Szkoła Podstawowa w Judzikach 	56	242 299,00
2019/2020	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku – Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – 	58	222 575,00

	<ul style="list-style-type: none"> Pedagogiczna w Olecku – Szkoła Podstawowa w Cichym – Przedszkole Samorządowe w Kowalach Oleckich – Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Krasnal w Olecku – Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Olecku – Szkoła Podstawowa w Judzikach 		
2020/2021	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku – Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku – Szkoła Podstawowa w Cichym – Przedszkole Samorządowe w Kowalach Oleckich – Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Krasnal w Olecku – Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku – Szkoła Podstawowa w Judzikach – Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gąskach 	59	287 570,00
Razem			752 444,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku, Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świętajnie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Gminy w Olecku

Wczesne wspomaganie rozwoju prowadzone było na terenie powiatu w latach 2018 – 2021 w 10 placówkach oświatowych. Ogólny koszt podjętych działań wyniósł 752 444,00 zł. Wsparciem objęto w roku szkolnym 2018/2019 - 56 dzieci, w 2019/2020 - 58 dzieci, a w 2020/2021 - 59 dzieci (dane na dzień 30.06.2021 r.).

Każdego roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazuje do samorządu powiatowego środki na realizację ustawowych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Podział tej kwoty dla powiatu następuje na podstawie algorytmu.

Tabela 10. Środki otrzymane przez Powiat Olecki z PFRON w latach 2018 - 2020 według algorytmu

Rok	Wysokość środków PFRON przekazana do powiatu według algorytmu
2018	1 063 987,00
2019	1 127 949,00
2020	1 242 214,00
Razem	3 434 150,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

Od 2018 roku następował wzrost wysokości środków PFRON na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W roku 2020 w porównaniu do 2018 r. było ich więcej o 178.227,00 zł.

Zgodnie z art.35a ust.3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r.o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych każdego roku Rada Powiatu określa w formie uchwały zadania, na które przeznacza środki otrzymane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wyliczone według algorytmu.

Środki te są dzielone na poszczególne zadania, zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami osób niepełnosprawnych, tj. wynikającymi ze złożonych wniosków.

Tabela 11. Wydatkowanie środków PFRON na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych latach 2018 - 2020

Lp.	Nazwa zadania	Ogółem wydatkowane środki PFRON	Liczba osób które otrzymały wsparcie ze środków PFRON w:		
			2018 r.	2019 r.	2020 r.

		w latach 2018 - 2020			
I.	Rehabilitacja zawodowa	239 499,28	x	x	x
1.	zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu	217 718,28	21	18	12
2.	środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	21 781,00	1	-	-
II.	Rehabilitacja społeczna	3 140 638,97	x	x	x
1.	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	197 014,26	43	62	56
2.	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	33 000,00	268	273	110
3.	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	27 472,20	6	5	6
4.	dofinansowanie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na	319 095,29	93	160	164

	podstawie odrębnych przepisów				
5.	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	356 537,22	29	33	53
6.	dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	2 207 520,00	40	40	40
Ogółem		3 380 138,25	501	591	441

Źródło: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy w Olecku

W latach 2018 - 2020 Powiat Olecki przeznaczył na rehabilitację zawodową i społeczną niepełnosprawnych mieszkańców ogółem 3 380 138,25 zł, tj. 100% otrzymanych środków według algorytmu z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W roku 2018 ze wsparcia finansowego skorzystało 501 osób niepełnosprawnych, w 2019 – 591 osób, a w 2020 - 441.

Tabela 12. Wydatkowanie środków PFRON w latach 2018 - 2020 na likwidację barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Rok	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych	Ogółem przyznane środki na dostosowanie mieszkań
2018	19	77 211,55
2019	23	88 541,89
2020	26	125 734,00
Razem	68	291 487,44

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku

Z każdym rokiem przeznaczano wyższą kwotę na realizację zadania pn. likwidacja barier architektonicznych. Skutkowało to zwiększeniem ilości osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do tego celu.

Ze środków PFRON skorzystało: w 2018 roku - 19 osób, w 2019 – 23, a w 2020 – 26. Ogółem w latach 2018-2020 przeznaczono na to 291 487,44 zł.

Osoby z niepełnosprawnością, mające trudności w poruszaniu się otrzymały dofinansowanie m. in. do:

- przystosowania łazienki,
- przystosowania mieszkania,
- wykonania podjazdu,
- zakupu i montażu krzesła schodowego,
- przystosowania mebli kuchennych.

Niestety nadal problemem osób niepełnosprawnych w powiecie są bariery architektoniczne w większości budynków użyteczności publicznej.

Tabela 13. Dostosowanie budynków urzędów gmin i Starostwa Powiatowego w Olecku do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (tj. poruszających się na wózkach inwalidzkich, przy kulach inwalidzkich) na dzień 30-06-2021 r.

Nazwa i poziom dostosowania budynku urzędu do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową		
Dostosowany całościowo	Dostosowany częściowo	Niedostosowany
Urząd Miejski w Olecku, Plac Wolności 1	Urząd Miejski w Olecku, Plac Wolności 3	Urząd Gminy w Wieliczkach
	Starostwo Powiatowe w Olecku	
	Urząd Gminy w Kowalch Oleckich	
	Urząd Gminy w Świętajnie	

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku, Urząd Gminy w Kowalch Oleckich, Urząd Gminy w Świętajnie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Gminy w Olecku

Analizie poddano tylko budynki 5 jednostek samorządu terytorialnego, w tym: 4 jednostek samorządu gminnego i 1 samorządu powiatowego. Stwierdza się, że

w 2021 roku tylko 1 z dwóch budynków w których mieści się Urząd Miejski w Olecku jest całościowo dostosowany do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się. W budynku Urzędu Miejskiego przy Placu Wolności 1 w Olecku – przeprowadzono kilka lat temu generalny remont, podczas którego zlikwidowano bariery architektoniczne.

Dotychczas częściowo dostosowano: Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świątynie oraz Starostwo Powiatowe w Olecku. Urząd Gminy w Wieliczkach jest niedostosowany w całości.

Budynki wyżej wymienionych urzędów i ich podległych jednostek funkcjonujące na terenie powiatu oleckiego zostały wybudowane przed 1995 rokiem, kiedy nie było obowiązku prawnego zapewnienia dostępności architektonicznej dla osób mających trudności w poruszaniu się. Obecnie dostosowanie ich jest ogromnie kosztowne.

Obecnie zgodnie z zapisami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, dostęp do przestrzeni publicznej stanowi gwarancję korzystania w pełni z praw obywatelskich, przysługujących każdej osobie z niepełnosprawnością.

Główną przyczyną występowania barier w budynkach samorządowych były ograniczone środki finansowe własne, brak możliwości pozyskania środków zewnętrznych lub możliwość pozyskania niewielkiego dofinansowania na ten cel.

W 1995 roku został utworzony Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku.

Jest to jednostka organizacyjna Gminy Olecko.

Tabela 14. Źródła finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Olecku w latach 2018 - 2020

Rok	Źródła finansowania:			Ogólny koszt działalności WTZ w Olecku
	PFRON	Powiat Olecki	Gmina Olecko	
2018	663 840,00	81 804,00	81 803,00	827 447,00
2019	723 840,00	81 803,00	81 803,00	887 446,00
2020	883 238,74	98 137,64	142 538,43	1 123 914,81
Razem	2 270 918,74	261 744,64	306 144,43	2 838 807,81

Źródło: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku

WTZ jest placówką pobytu dziennego, do której w latach 2018 - 2020 uczęszczało czterdziestu uczestników m. in. z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową i chorobami psychicznymi. Uczestnicy korzystali z kompleksowej rehabilitacji społecznej i zawodowej. Każdy z uczestników objęty został indywidualnym programem rehabilitacji.

Uczestnikami Warsztatu w analizowanym okresie były osoby niepełnosprawne od 16 roku życia, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestniczenia w terapii zajęciowej.

Na działalność placówki w latach 2018 - 2020 ogółem przeznaczono środki finansowe w kwocie 2 838 807,81 zł, w tym z: Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - 2 270 918,74 zł, Powiatu Oleckiego - 261 744,64 zł oraz Gminy Olecko - 306 144,43 zł.

Środki PFRON przeznacza się również na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Olecku.

Tabela 15. Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w latach 2018 - 2020

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP, w tym:		Poziom wykształcenia zarejestrowanych osób niepełnosprawnych			
			podstawowe i gimnazjalne	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
	bezrobotnych	poszukujących pracy				
2018	75	22	37	26	29	5
2019	62	17	31	25	19	4
2020	57	26	27	22	27	7

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Olecku

Największą liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) w Olecku w latach 2018 - 2020 stanowiły bezrobotne osoby z niepełnosprawnościami. Wśród zarejestrowanych przeważały każdego roku osoby z wykształceniem podstawowym

i gimnazjalnym oraz średnim (tj. wykształceniem policealnym, średnim zawodowym oraz średnim ogólnym).

PUP rehabilitację zawodową realizuje ze środków PFRON i Funduszu Pracy.

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami tylko osoby poszukujące pracy mogą korzystać z rehabilitacji zawodowej finansowanej ze środków PFRON.

Od kilku lat obserwuje się brak zainteresowania pracodawców tworzeniem stanowisk pracy ze środków PFRON w powiecie. Z rozmów z pracodawcami wynika, że nie są zainteresowani ze względu m. in.: na refundację tylko części tzn. do 50% kosztów organizacji stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie również zajmuje się rehabilitacją zawodową, w ramach której wypłaca pracodawcom miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego (bez względu na status pracodawcy). Ta forma wsparcia cieszy się zainteresowaniem wśród pracodawców również z naszego powiatu.

Tabela 16. Miesięczne dofinansowywanie ze środków PFRON do wynagrodzeń zatrudnionych niepełnosprawnych pracowników w powiecie oleckim w latach 2018 - 2020

Rok	Liczba pracowników na których zatrudnienie pracodawcy otrzymali wsparcie finansowe z PFRON	Ogólna kwota dofinansowania wypłacona pracodawcom, do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych
2018	45	433 692,00
2019	43	426 498,00
2020	41	387 343,00
Razem		1 247 533,00

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie na podstawie art.26a - 26c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji

zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wypłacił pracodawcom dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Ogółem w latach 2018 – 2020 pracodawcy z terenu powiatu otrzymali wsparcie finansowe w kwocie 1 247 533,00 zł.

Tabela 17. Refundacja ze środków PFRON składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych z terenu powiatu oleckiego w latach 2018-2020

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych za które PFRON dokonał refundacji składek na ubezpieczenia społeczne	Ogólna kwota wypłaconych refundacji
2018	21	37 291,00
2019	18	45 028,00
2020	17	30 657,00
Razem		112 976,00

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie

PFRON zajmuje się również refundacją składek na ubezpieczenia społeczne:

- niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą,
- niepełnosprawnych rolników,
- dla rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnych domowników.

W roku 2018 z tej refundacji skorzystało ogółem 21 osób, w 2019 r.– 18, a w 2020 -17 osób z niepełnosprawnością. Ogółem w latach 2018 - 2020 PFRON dla mieszkańców naszego powiatu wypłacił 112 976,00 zł.

Oprócz zadań ustawowych realizowanych ze środków PFRON, otrzymywanych według algorytmu, Powiat Olecki przystępował do realizacji programów Funduszu. Dzięki temu pozyskał dodatkowe środki na „Program wyrównywania różnic między regionami” i „Aktywny Samorząd”.

W ramach „**Programu wyrównywania różnic między regionami**” PFRON przekazywał od 2003 roku dodatkowe środki do powiatu na realizację projektów

(powiatu i gmin). Wykorzystywane one były dotychczas na działania mające na celu wyrównywanie różnic w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na:

- likwidację barier w placówkach podległych gminie i powiatowi w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,
- likwidację barier transportowych,
- remont istniejącego warsztatu terapii zajęciowej.

Każdego roku dofinansowanie do projektów było określane kwotowo i procentowo przez Fundusz.

Tabela 18. Środki z PFRON pozyskane na realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami” w latach 2018 - 2020

Rok	Cel	Wysokość środków pozyskanych z PFRON na realizację projektów
2018	-----	-----
2019	-----	-----
2020	Remont pokrycia dachu budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej w Olecku przy ul. Kopernika 6	63 398,74
Razem		63 398,74

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

W latach 2018 – 2019 nie pozyskano środków na realizację tego programu.

Natomiast w 2020 r. PFRON wsparł finansowo realizację projektu Gminy Olecko w kwocie 63 398,74 zł. Dofinansowanie przeznaczono na remont pokrycia dachu budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej w Olecku.

Kolejny program Funduszu pn. „**Aktywny samorząd**” jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie tych osób.

Tabela 19. Środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pozyskane na realizację programu „Aktywny samorząd” w latach 2018 - 2020

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania	Ogółem przyznane środki osobom niepełnosprawnym
2018	9	23 412,21
2019	13	69 940,35
2020	13	82 888,58
Razem	35	176 241,14

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku

W opisywanym okresie 2018 - 2020 ogółem pozyskano 176 241,14 zł dodatkowych środków na realizację potrzeb niepełnosprawnych.

Środki przeznaczono na dofinansowanie do:

- kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym - 13 osób,
- do zakupu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 2 osoby,
- kosztów uzyskania prawa jazdy kategorii B - 1 osoba,
- do zakupu sprzętu elektronicznego wraz z oprogramowaniem – 11 osób,
- szkolenia obsługi zakupionego sprzętu elektronicznego – 1 osoba,
- utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 osoby,
- do zakupu oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego – 1 osoba,
- do zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 3 osoby.

Na terenie powiatu oleckiego w każdej z gmin zadania z zakresu pomocy społecznej wykonuje jednostka organizacyjna - ośrodek pomocy społecznej.

Wśród licznych zadań ośrodki te m.in.:

- wspierają osoby niepełnosprawne,
- podejmują decyzje o skierowaniu do domów pomocy społecznej i częściowym ponoszeniem odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w danym domu,

- podejmują decyzje o skierowaniu do ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Jednostką organizacyjną realizującą zadania powiatu w tym obszarze jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku (PCPR).

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać oraz zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Tabela 20. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2018 - 2020

Rok	Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie finansowe / ogółem przyznana wysokość środków rodzinom	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności/ogółem przyznana wysokość środków rodzinom
2018	1 180 / 4 021 628,00	278 / 924 386,00
2019	2 240 / 4 303 603,00	225 / 859 775,00
2020	1 141 / 4 174 406,00	205 / 828 804,00

Źródło: Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świętajnie, Urząd Gminy w Wieliczkach, Urząd Gminy w Olecku

Na terenie powiatu jest: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętajnie oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku.

W latach 2018 – 2020 wyżej wymienione 4 placówki pomocy społecznej udzieliły wsparcia finansowego rodzinom z powodu niepełnosprawności. W analizowanym okresie ogółem przeznaczono na ten cel 2 612 965,00 zł. Najwięcej w roku 2018 - 924 386,00 zł.

Wsparcie finansowe otrzymało w:

- 2018 r.– 278 rodzin,
- 2019 r.– 225,

– a w 2020 r.- 205.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu swej niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych umieszczone są w domu pomocy społecznej. Dotyczy to najczęściej ludzi mieszkających samotnie. Osoby te wówczas kieruje się do placówki odpowiedniego typu.

Tabela 21. Liczba mieszkańców w domach pomocy społecznej na terenie powiatu oleckiego w latach 2018 – 2020

Rok	Liczba mieszkańców w:		
	Domu Pomocy Społecznej „Zacisze” w Kowalach Oleckich – dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych	Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” w Olecku - dla osób przewlekle psychicznie chorych	Dom Pomocy Społecznej "JAWOR" w Markowskich - dla osób przewlekle psychicznie chorych
2018	40	19	45
2019	40	19	45
2020	42	19	45

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, Dom Pomocy „Zacisze” w Kowalach Oleckich, Dom Pomocy Społecznej „Jawor” w Markowskich

Na terenie powiatu funkcjonują obecnie 3 domy pomocy społecznej, posiadające warunki umożliwiające świadczenie usług na poziomie obowiązującego standardu, w tym:

- 1 dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych – oferujący ogółem od 2020 roku - 42 miejsca,
- 2 domy dla osób przewlekle psychicznie chorych – w których ogółem od 2020 r. są - 64 miejsca.

Powiat Olecki prowadzi Dom Pomocy Społecznej „Zacisze w Kowalach Oleckich dla 42 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych.

Dom Pomocy Społecznej JAŚKI dla 19 osób przewlekle psychicznie chorych prowadzony jest przez Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. św .Łukasza w Olecku.

Od 2016 r. rozpoczął działalność DPS JAWOR w Markowskich dla przewlekle psychicznie chorych, prowadzony przez podmiot pn. Dom Pomocy Społecznej „JAWOR” – Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Aneta Anna Jaworowska. Początkowo umieszczonych w nim zostało 16 osób. W kolejnych latach placówka została rozbudowana i zwiększono liczbę mieszkańców do 45 miejsc.

Tabela 22. Ilość wydanych orzeczeń mieszkańcom powiatu oleckiego w latach 2017 – 2019 według przyczyny niepełnosprawności – choroby psychiczne (O2-P)

Przy- czyna niepeł- nospra- wności	Rok	Ilość wydanych orzeczeń w podziale na wiek							Razem	Ilość wydanych orzeczeń w podziale na płeć	
		o niepełnospra- wności			o stopniu niepełnosprawności					K	M
		0-3	4-7	od 8 do 16	od 16 do 25	26- 40	41- 60	60 i więcej			
O2-P choroby psychi- czne	2017	0	0	1	6	14	23	10	54	23	31
	2018	0	0	3	8	19	8	11	49	12	37
	2019	0	0	5	11	14	17	12	59	25	34
Razem		0	0	9	25	47	48	33	162	60	102

Źródło: Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku

Najwięcej orzeczeń z powodu chorób psychicznych Zespół wydał w 2019 r.– 59, w tym 5 – orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16 r. ż. oraz 54 – orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż. W wyżej wymienionym okresie orzeczenia z oznaczeniem przyczyny niepełnosprawności O2-P, częściej wydawane były dla mężczyzn. W 2017 - 2019 Zespół wydał ogółem 162 orzeczenia, w tym 60 – dla kobiet i 102 – dla mężczyzn.

Tabela 23. Środowiskowe domy samopomocy w powiecie oleckim

Lp.	Nazwa Gminy	Nazwa i adres jednostki
1.	Gmina Olecko	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Armii Krajowej 26, 19-400 Olecko
2.	Gmina Kowale	Środowiskowy Dom Samopomocy

	Oleckie	ul. Kościuszki 88/1, 19 - 420 Kowale Oleckie
3.	Gmina Świątajno	Środowiskowy Dom Samopomocy Wronki 36, 19-411 Świątajno

Źródło: Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świątajnie, Urząd Gminy w Olecku

W powiecie funkcjonują 3 środowiskowe domy samopomocy. Zabezpieczają one potrzeby w zakresie zapewnienia osobom niepełnosprawnym wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku.

W 3 spośród 4 gmin są ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie środowiskowych domów samopomocy. Na terenie Gminy Wieliczki nie została utworzona tego typu placówka. Urząd Gminy w Wieliczkach poinformował, że mieszkańcy z terenu tej gminy, potrzebujący tego typu wsparcia, dowożeni byli do Środowiskowego Domu Samopomocy w Olecku. W roku 2018 było to – 6 osób, 2019 – 6, a w 2020 – 7.

Domy te realizują takie zadania jak m.in.: dążenie do stabilizacji psychicznej uczestników, podtrzymywanie efektów terapeutycznych oraz zapobieganie nawrotom choroby u osób, które przeszły cykl leczenia psychiatrycznego.

Placówki te zapewniają dzienny pobyt i opiekę, udział w specjalistycznych zajęciach terapeutycznych oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb społecznych, socjalnych oraz zdrowotnych. Umożliwiają chorym psychicznie w miarę samodzielne funkcjonowanie i integrację społeczną.

Tabela 24. Liczba uczestników w środowiskowych domach samopomocy w latach 2018 - 2020

Rok	Liczba uczestników w:			Ogólna liczba uczestników
	Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku	Środowiskowym Domu Samopomocy w Kowalach Oleckich	Środowiskowym Domu Samopomocy we Wronkach	
2018	59	37	47	143

2019	53	37	42	137
2020	63	37	42	142

Źródło: Urząd Gminy w Kowalach Oleckich, Urząd Gminy w Świętajnie, Urząd Gminy w Olecku

Z analizy powyższej tabeli wynika, że liczba uczestników w środowiskowych domach samopomocy na terenie powiatu wynosiła w: 2018 r.– 143 osoby, w 2019 r.– 137, a w 2020 – 142.

Do podmiotów ekonomii społecznej, należą Kluby Integracji Społecznej oraz Spółdzielnie Socjalne.

Klub Integracji Społecznej to podmiot, którego celem jest udzielanie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu lokalnym, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych.

Obecnie na terenie powiatu działa tylko jeden Klub Integracji Społecznej (KIS) przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olecku.

Ważnym elementem ekonomii społecznej są także spółdzielnie socjalne, które wprowadzają schematy przedsiębiorstwa do rozwiązywania problemów socjalnych i środowiskowych. Łączą one działalność gospodarczą z integracją społeczną i zawodową członków. Przedmiotem spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę jej członków.

Na terenie powiatu oleckiego utworzono dotychczas tylko jedną spółdzielnię socjalną. Spółdzielnia Socjalna „RAZEM” rozpoczęła działalność w 2015 r. w zakresie świadczenia profesjonalnych usług opiekuńczych nad osobami starszymi, samotnymi, chorymi, a także usług sprzątania. Niestety nie przetrwała, została zlikwidowana w 2017 roku.

Obecnie na terenie powiatu nie ma spółdzielni socjalnych.

Powszechnie wiadomo, że konsekwencje niepełnosprawności nie ograniczają się do problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, ale wywołują również wymierne skutki uboczne w skali powiatu i kraju. Fakt ten powoduje konieczność inicjowania i realizacji wielu działań, które minimalizowałyby negatywne skutki tego zjawiska. Działania te powinny być skierowane m. in. na zapobieganie, wczesne

rozpoznawanie i diagnozowanie niepełnosprawności oraz na leczenie i rehabilitację. Bardzo ważne jest przystosowanie i włączenie osób niepełnosprawnych w możliwie maksymalnym stopniu, do normalnego życia, stworzenie im możliwości pełnienia zawodowych oraz społecznych ról.

Zintegrowane działania na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowane są przez instytucje, placówki oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, działające na terenie powiatu oleckiego.

Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkującym na terenie powiatu oleckiego świadczy w różnym zakresie szereg podmiotów m.in.:

- Starostwo Powiatowe w Olecku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Olecku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątajnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach,
- Dom Pomocy Społecznej ZACISZE w Kowalach Oleckich,
- Dom Pomocy Społecznej JAŚKI w Olecku Kolonia,
- Dom Pomocy Społecznej JAWOR w Markowskich,
- Powiatowe Centrum Wspierania Edukacji w Olecku,
- Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku,
- Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku,
- I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku,
- Zespół Szkół Technicznych w Olecku,
- Centrum Edukacyjno – Terapeutyczne w Olecku (poprzednia nazwa placówki obowiązująca do 29.10.2019 r. Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku)
- Olmedica w Olecku Sp. z o.o.,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Olecku Kolonia,

- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Olecku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kowalach Oleckich,
- Środowiskowy Dom Samopomocy we Wronkach,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku,
- Klub Integracji Społecznej przy MOPS w Olecku,
- Placówki oświatowe podległe Gminie Kowale Oleckie, Gminie Wieliczki, Gminie Świątajno oraz Gminie Olecko.

Na szczególną uwagę zasługuje duża ilość organizacji pozarządowych, działających na terenie powiatu oleckiego, mających w zapisach statutowych działania: służące edukacji zdrowotnej, zapobieganiu niepełnosprawności, profilaktyczne oraz na rzecz osób niepełnosprawnych, tj.:

- Stowarzyszenie "Dać Nadzieję",
- Polski Związek Niewidomych, Koło w Olecku,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Kowalach Oleckich,
- Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olecku,
- Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza w Olecku Kolonia,
- Fundacja „OLECKO BEZ BARIER”,
- Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących „Olimpijczyk,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Stowarzyszenie „Pomarańcza”,
- Fundacja Rozwoju Ziemi Oleckiej,
- Fundacja Wspierania Opieki Zdrowotnej Miasta i Gmin Ziemi Oleckiej „Zdrowe Olecko”,
- Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Dysleksji,
- Fundacja LEGA EXPRESS w Olecku,
- Fundacja Setek Energicznych Ludzi Aktywnych w Inicjatywach Selawi,
- Fundacja Żłota Rybka,
- Stowarzyszenie „Wsi Dunajek”,

- Stowarzyszenie na rzecz pomocy integracji społecznej "Biała Olecka",
- "Stowarzyszenie Nasze Stożenki",
- Stowarzyszenie "Razem Łatwiej",
- "Akademia Sportu i Rehabilitacji Metamorfoza" w Olecku,
- Stowarzyszenie "Kocham Olecko",
- Stowarzyszenie Pięciu Gniazd,
- Stowarzyszenie "RatoLOGICZNI".

3. Analiza SWOT .

Prace nad „Powiatowym programem działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031” rozpoczęto od zidentyfikowania, głównych problemów dotyczących wyrównywania ich szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz zawodowemu.

Stanowiło to punkt wyjścia do opracowania analizy SWOT, określającej główne czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) oraz wewnętrzne (mocne i słabe strony) mające wpływ na aktualną sytuację osób niepełnosprawnych. Na jej podstawie określono cel strategiczny oraz 3 cele operacyjne, które posłużą jego realizacji.

Tabela 25. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – opracowywanie i realizacja programów z zakresu edukacji zdrowotnej, zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków – wczesna edukacja przedszkolna z zakresu profilaktyki i zdrowia (kształtowanie nawyków bezpiecznego zachowania na drodze, w domu, nad wodą, udzielania pomocy, itp.) – dobrze wykształcona kadra specjalistów zajmujących się osobami z niepełnosprawnością (psychologów, pedagogów, fizjoterapeutów, lekarzy, 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca ilość środków na realizację programów zdrowotnych, nakierowanych na zapobieganie niepełnosprawności – niewystarczająca liczba i długi czas oczekiwania na dostęp do placówek rehabilitacyjnych – bariery w różnych dziedzinach życia (m. in. architektoniczne, transportowe oraz w komunikowaniu się) – niedostosowany transport publiczny do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich

<p>pielęgniarek,...)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wysoka aktywność instytucji i organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób z niepełnosprawnością w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na realizację programów i projektów, w tym z Unii Europejskiej – możliwość udzielania zindywidualizowanej pomocy bezrobotnym osobom niepełnosprawnym (np. IPD, poradnictwo zawodowe, psychologiczne) – możliwość udzielania fachowej pomocy osobom z niepełnosprawnościami poprzez m.in.: poradnictwo zawodowe, staże zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia, ... – możliwość udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej – systematyczny rozwój infrastruktury oraz wykorzystywanie jej do organizowania spotkań promujących zdrowe i bezpieczne spędzanie wolnego czasu – położenie powiatu, przyroda, klimat, sprzyjające podejmowanym działaniom z zakresu profilaktyki zdrowotnej – wysoka aktywność i współpraca samorządów, jednostek pomocy i integracji społecznej oraz organizacji pozarządowych we wsparciu osób z niepełnosprawnością, – funkcjonowanie punktów sprzedaży sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób z niepełnosprawnością – systematyczny rozwój infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca ilość środków finansowych na likwidację barier architektonicznych, informacyjno - komunikacyjnych oraz cyfrowych – niedostateczna liczba kadry specjalistycznej (np. lekarzy specjalistów, pielęgniarek, psychologów, psychoterapeutów) – brak gminnych programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej – nieprzygotowanie części szkół masowych do kształcenia osób niepełnosprawnych (np. bariery architektoniczne, w komunikowaniu się) – częściowo lub całościowo niedostosowane budynki użyteczności publicznej do obsługi osób z niepełnosprawnością – wysokie bezrobocie, sezonowość rynku pracy w powiecie – niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych – niewystarczająca ilość centrów integracji społecznej w powiecie – brak zakładu aktywności zawodowej – brak zakładu pracy chronionej – bezradność i bierność niepełnosprawnych w rozwiązywaniu własnych problemów – niechęć osób niepełnosprawnych do stażu, podjęcia pracy, wynikająca z obawy utraty renty socjalnej, zasiłku lub innych świadczeń – niski poziom wynagrodzeń – wciąż niewystarczające zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.
---	--

<p>(m. in. basen, boiska, siłownie napowietrzne) oraz wykorzystywanie jej do zapobiegania i ograniczania skutków niepełnosprawności, organizowania spotkań rekreacyjno – sportowych promujących zdrowie i bezpieczne spędzanie wolnego czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> – współpraca samorządów i jednostek pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych oraz wolontariatu w rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością – wzrost świadomości społecznej w aspekcie zrozumienia potrzeb osób z niepełnosprawnością – gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej, tworzenia partnerstw 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na rozwój infrastruktury służącej ochronie zdrowia – programy skierowane do indywidualnych osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych i instytucji, finansowane ze środków zewnętrznych (PFRON, EFRR, EFS i inne źródła), mające na celu wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym – kampanie, akcje społeczne dotyczące profilaktyki zdrowotnej i ograniczania skutków niepełnosprawności, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami oraz promujące ich zatrudnianie – przepisy prawne zapewniające osobom niepełnosprawnym prawa w zakresie rehabilitacji zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – brak regulacji prawnych zapewniających systemowe rozwiązania standaryzujące profilaktykę zdrowotną na każdym etapie życia – niewystarczające środki Narodowego Funduszu Zdrowia na profilaktykę zdrowotną oraz limitowanie usług – niewystarczające środki na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami w budżecie państwa, w tym środki PFRON – system prawny powodujący łatwość w uzyskaniu wsparcia z pomocy społecznej, demotywuujący osoby niepełnosprawne do podejmowania aktywności zawodowej – niewystarczające środki PFRON na realizację programów na rzecz

<p>i społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – rosnąca świadomość społeczna dotycząca osób niepełnosprawnych w społeczeństwie – rozwijająca się oferta nowych form wsparcia osób niepełnosprawnych – wdrażanie krajowych programów dotyczących przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i rozwiązywania problemów społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami – ratyfikowanie przez Polskę Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, nowe przepisy i strategię krajowe dotyczące jej wdrażania 	<p>osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczające środki na realizację ochrony zdrowia psychicznego – brak środków lub niewystarczające środki z budżetu państwa i samorządów lokalnych na wdrażanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w tym ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami – ograniczone środki finansowe samorządów gminnych i powiatowych na realizację zadań oraz tworzenie nowej i modernizację istniejącej infrastruktury na rzecz osób niepełnosprawnych
--	--

4. Cel strategiczny, cele operacyjne i działania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 - 2031”

Na podstawie analizy danych i prac warsztatowych przeprowadzonych z przedstawicielami podmiotów świadczących wsparcie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom wyszczególniono cel strategiczny, cele operacyjne i działania, do których realizacji będzie dążył Powiat Olecki wraz z jego jednostkami oraz innymi interesariuszami.

Cel strategiczny:

Celem strategicznym programu jest zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym, aby w pełni mogły korzystać z przysługujących im praw.

Niżej wymienione cele operacyjne są współzależne i służą osiągnięciu powyższego celu strategicznego programu.

Cele operacyjne:

Cel operacyjny programu nr 1: Ułatwienie dostępu do specjalistycznych usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności lub ograniczania jej skutków.

Cel operacyjny programu nr 2: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w życiu społecznym.

Cel operacyjny programu nr 3: Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Do każdego celu operacyjnego zaplanowano realizację działań oraz określono wskaźniki.

Cel operacyjny programu nr 1:

Ułatwienie dostępu do specjalistycznych usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności lub ograniczania jej skutków.

Działania:

1. Opracowanie i wdrażanie lokalnych programów/projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz prowadzenia zdrowego stylu życia mieszkańców powiatu.
2. Edukacja zdrowotna mieszkańców i promowanie badań profilaktycznych.
3. Wczesne wykrywanie wad rozwojowych i rehabilitacja dzieci zagrożonych niepełnosprawnością.
4. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych.
5. Propagowanie akcji dotyczących udzielania pierwszej pomocy.
6. Udzielanie nieodpłatnej pomocy specjalistycznej osobom niepełnosprawnym (m. in. psychologicznej, terapeutycznej, asystenta/opiekuna osoby niepełnosprawnej) oraz całodobowego wsparcia w ramach istniejącej infrastruktury gminy i powiatu (OIK, SOW, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo – wychowawcze i inne).
7. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji, budowy i rozbudowy obiektów służących rehabilitacji.
8. Doposażenie placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.

Cel operacyjny nr 2:

Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w życiu społecznym.

Działania:

1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Dofinansowanie działania warsztatu terapii zajęciowej.
3. Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego ze środków PFRON.
4. Dofinansowanie do zakupu środków kompensujących utratę danej funkcji organizmu (przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, itp.).
5. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych osobom z niepełnosprawnością (zgodnie z indywidualnymi potrzebami, wynikającymi z rodzaju niepełnosprawności).
6. Podejmowanie działań w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się, transportowych i wynikających z braku dostępności cyfrowej oraz informacyjno – komunikacyjnej w powiecie oleckim.
7. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce ze środków PFRON.
8. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza -przewodnika.
9. Podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnością.
10. Rozwój placówek wsparcia i usług dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin (np. usługi terapeutyczne, rehabilitacyjne, psychologiczne, warsztaty dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin).
11. Organizacja szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności kadry zatrudnionej w placówkach wspierających osoby z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, edukacji i integracji ze środowiskiem.
12. Promowanie wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
13. Poprawianie warunków socjalno – bytowych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach zapewniających edukację oraz całodobową opiekę.

14. Realizacja programów PFRON nakierowanych na rehabilitację społeczną niepełnosprawnych.
15. Propagowanie informacji o prawach przysługujących osobom niepełnosprawnym i możliwościach ich wsparcia.
16. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia i rozszerzenia placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych – całodobowych i codziennych (np. hostele, dzienne domy samopomocy, domy pomocy społecznej, mieszkania wspomagane/wspierane, centrum opiekuńczo – mieszkalne, centrum integracji społecznej, kluby integracji społecznej i inne).
17. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom.
18. Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym i innym podmiotom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.
19. Organizowanie integracyjnych imprez dla osób niepełnosprawnych.
20. Wsparcie osób niewidzących i niedowidzących w zakresie utrzymania psa przewodnika.

Cel operacyjny programu nr 3:

Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Działania:

1. Wsparcie osób niepełnosprawnych w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy, planowaniu kariery zawodowej, a także w przygotowywaniu do poszukiwania i podejmowania pracy.
2. Kształcenie, szkolenie oraz przekwalifikowywanie osób niepełnosprawnych w zawodach na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy.
3. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnościami z wykorzystaniem instrumentów i usług rynku pracy oraz aktywnych programów rynku pracy.
4. Oferowanie profilowanego wsparcia z wykorzystaniem Indywidualnych Planów Działania dla osób z niepełnosprawnością.
5. Udzielanie wsparcia doradczo - szkoleniowego osobom z niepełnosprawnością, planującym rozpoczęcie działalności gospodarczej.

6. Udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
7. Wsparcie pracodawców w tworzeniu/doposażeniu stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym.
8. Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym.
9. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wspomagających proces rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym zaburzeniami psychicznymi (CIS, KIS, ZAZ, spółdzielnie socjalne).
10. Wspieranie tworzenia zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej.
11. Tworzenie i realizacja programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.
12. Wspieranie zatrudniania asystentów osób niepełnosprawnych oraz trenerów pracy.
13. Organizowanie szkoleń, treningów aktywizujących i treningów pracy, motywujących osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności zawodowej.
14. Promowanie i upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

5. Wdrażanie „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”.

Działania z zakresu profilaktyki i ograniczania skutków niepełnosprawności, aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, zaplanowane w Programie realizowane będą w latach 2022 - 2031.

Instytucje, placówki, organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, działające na rzecz osób niepełnosprawnych ściśle ze sobą współpracując, będą realizować lub współrealizować zadania ujęte w „Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”.

Efektem tego będzie umożliwiony dostęp dla osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji, edukacji, kultury, życia społecznego i rynku pracy w zakresie uznanym za najbardziej istotny przez Zespół do opracowania niniejszego programu.

5.1 Finansowanie Programu.

Program finansowany będzie w latach 2022 – 2031 ze środków:

- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Funduszu Pracy,
- budżetu samorządu (gminy, powiatu, województwa),
- budżetu państwa,
- organizacji pozarządowych i innych podmiotów zrównanych,
- pozyskanych na realizację programów celowych,
- uzyskanych od sponsorów,
- funduszy unijnych,
- podmiotów publicznych i niepublicznych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- środków zewnętrznych pozyskanych przez organizacje pozarządowe i inne organizacje pożytku publicznego,
- z innych źródeł.

Realizacja działań zaplanowanych w Programie uzależniona będzie każdego roku od ilości środków finansowych przeznaczanych lub pozyskanych na ich realizację.

5.2 Monitorowanie i harmonogram realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”

Do oceny efektów wdrażania Programu niezbędne jest jego monitorowanie. Monitoring wykonany zostanie raz w roku poprzez analizę poziomu realizacji wskaźników osiągnięcia celów.

W związku z tym, Wydział Organizacyjny w Starostwie Powiatowym w Olecku corocznie będzie sporządzać sprawozdanie z realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”.

Powiatowy program ma charakter ramowy, natomiast poszczególne działania, sposób i czas ich realizacji, podmioty realizujące, źródła finansowania oraz wskaźniki osiągnięcia celów określa poniższy harmonogram.

Tabela 26. Harmonogram realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim na lata 2022 - 2031”

Działania	Termin realizacji	Źródła finansowania	Podmioty realizujące	Wskaźniki osiągnięcia celu
<p>Cel strategiczny:</p> <p>Celem strategicznym programu jest zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym, aby w pełni mogły korzystać z przysługujących im praw.</p>				
<p>Cel operacyjny programu nr 1: Ułatwianie dostępu do specjalistycznych usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności lub ograniczania jej skutków.</p>				
<p>1. Opracowanie i wdrażanie lokalnych programów/projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz prowadzenia zdrowego stylu życia mieszkańców powiatu.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Narodowy Fundusz Zdrowia – Ministerstwo Zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe w Olecku – samorządy gminne – policja – straż pożarna – Olmedica Sp. z o. o. – placówki systemu oświaty – podmioty publiczne i niepubliczne 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych programów/ projektów – liczba uczestników wdrożonych programów/projektów – liczba zorganizowanych imprez promujących zdrowy styl życia – liczba uczestników imprez promujących zdrowy styl życia – liczba utworzonych siłowni napowietrznych

<p>2. Edukacja zdrowotna mieszkańców i promowanie badań profilaktycznych.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Narodowy Fundusz Zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – placówki systemu oświaty – Olmedica Sp. z o. o. – podmioty publiczne i niepubliczne 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych spotkań z zakresu edukacji zdrowotnej – liczba uczestników spotkań z zakresu edukacji zdrowotnej – liczba osób, która wykonała badania profilaktyczne podczas zorganizowanych akcji
<p>3. Wczesne wykrywanie wad rozwojowych i rehabilitacja dzieci zagrożonych niepełnosprawnością.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PFRON – NFZ – MEN 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PFRON – NFZ – MEN – PCWE – Olmedica w Olecku Sp. z o. o. – jednostki systemu oświaty – publiczne i niepubliczne zoz-y 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek oferujących wczesne wspomaganie – liczba dzieci niepełnosprawnych objętych wczesnym wspomaganie rozwoju – liczba rodziców/opiekunów osób z niepełnosprawnością, objętych wsparciem w zakresie nauki rehabilitacji osób niepełnosprawnych w warunkach domowych – liczba dzieci objętych rehabilitacją

<p>4. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gmin, – MSWiA – MEN – Europejski Fundusz Społeczny – KRUS 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gmin – policja – straż pożarna – Olmedica Sp. z o. o. – KRUS – placówki systemu oświaty 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba podjętych akcji na rzecz przeciwdziałania wypadkom – liczba uczestników akcji
<p>5. Propagowanie akcji dotyczących udzielania pierwszej pomocy.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – MSWiA – MEN – NFZ 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – placówki systemu oświaty – policja – straż pożarna – Olmedica Sp. z o. o. – organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych zajęć z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej – liczba osób przeszkolonych z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej
<p>6. Udzielanie nieodpłatnej pomocy specjalistycznej osobom niepełnosprawnym</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gmin, – PFRON 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – placówki systemu 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych objętych opieką wytchnieniową – liczba osób objętych pomocą

<p>(m. in. psychologicznej, terapeutycznej, asystenta/opiekuna osoby niepełnosprawnej) oraz całodobowego wsparcia w ramach istniejącej infrastruktury gminy i powiatu (OIK, SOW, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo – wychowawcze i inne).</p>		<ul style="list-style-type: none"> – Europejski Fundusz Społeczny – NFZ – MEN – MRiPS 	<p>oświaty</p> <ul style="list-style-type: none"> – Olmedica Sp. z o. o. – PCWE – PCPR – MOPS/GOPS-y 	<p>psychologiczną/terapeutyczną</p> <ul style="list-style-type: none"> –liczba OIK/SOW –liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z mieszkań chronionych/Specialistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie/Ośrodka Interwencji Kryzysowej –liczba osób z niepełnosprawnością objęta opieką w placówkach opiekuńczo - wychowawczych –liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z asystenta/opiekuna –liczba uczestników śds –liczba rodzin z niepełnosprawnością, które
---	--	---	--	---

				otrzymały wsparcie
7. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji, budowy i rozbudowy obiektów służących rehabilitacji.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gmin, – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny – NFZ 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – placówki systemu oświaty – Olmedica Sp. z o. o. – PCWE – PCPR – MOPS/GOPS-y – 	–liczba rozbudowanych, zmodernizowanych placówek służących rehabilitacji
8. Doposażenie placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gmin, – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny – NFZ 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – placówki systemu oświaty – Olmedica Sp. z o. o. – PCWE 	–liczba doposażonych placówek/instytucji w sprzęt rehabilitacyjny
Cel operacyjny programu nr 2: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w życiu społecznym.				
1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich	2022-2031	– PFRON	– Starostwo Powiatowe	–liczba osób niepełnosprawnych

opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.			<ul style="list-style-type: none"> – PFRON – PCPR – publiczne i niepubliczne podmioty 	<p>uczestniczących, którzy otrzymali dofinansowanie do pobytu na turnusie rehabilitacyjnych</p> <p>– liczba opiekunów osób niepełnosprawnych, uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych</p>
2. Dofinansowanie działania warsztatu terapii zajęciowej.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – PFRON – samorząd powiatowy – samorząd gminny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe w Olecku – Gmina Olecko – PFRON – WTZ 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dofinansowanych warsztatów terapii zajęciowej. – liczba uczestników z niepełnosprawnością, korzystających z rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej
3. Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego ze środków PFRON.	2022-2031	– PFRON	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PFRON – PCPR – publiczne i niepubliczne zoz-y 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego – liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie do

			– osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej	zakupu sprzętu rehabilitacyjnego
4. Dofinansowanie do zakupu środków kompensujących utratę danej funkcji organizmu (przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, itp.).	2022-2031	– PFRON – NFZ	– Starostwo Powiatowe – PFRON – PCPR – NFZ – publiczne i niepubliczne zoz-y	– liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych
5. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych osobom z niepełnosprawnością (zgodnie z indywidualnymi potrzebami,	2022-2031	– PFRON	– Starostwo Powiatowe – PFRON – PCPR – podmioty publiczne i niepubliczne	– liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych – liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się

wynikającymi z rodzaju niepełnosprawności).				– liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier technicznych
6. Podejmowanie działań w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się, transportowych i wynikających z braku dostępności cyfrowej oraz informacyjno – komunikacyjnej w powiecie oleckim.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PFRON – fundusze europejskie – podmioty publiczne i niepubliczne w powiecie	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – podmioty publiczne i niepubliczne w powiecie	– liczba zlikwidowanych barier – liczba podjętych działań z zakresu dostępności w powiecie
7. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce ze środków PFRON.	2022-2031	– PFRON – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – podmioty działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PFRON – PCPR – WTZ – podmioty działające na	– liczba zorganizowanych imprez dla osób z niepełnosprawnością – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach

			rzecz osób z niepełnosprawnościami	
8. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza -przewodnika.	2022-2031	– PFRON	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PFRON – PCPR – organizacje pozarządowe	– liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika
9. Podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dla osób z niepełnosprawnością.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PFRON – MRiPS – MEN	– Starostwo Powiatowe – samorząd: wojewódzki i gminny – PFRON – NFZ – PCPR – placówki systemu oświaty – organizacje pozarządowe	– liczba podjętych działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych osób z niepełnosprawności
10. Rozwój placówek wsparcia i usług dla osób z	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorząd: wojewódzki	– Starostwo Powiatowe – samorząd: wojewódzki	– liczba placówek wsparcia – liczba osób niepełnosprawnych,

<p>niepełnosprawnościami i ich rodzin (np. usługi terapeutyczne, rehabilitacyjne, psychologiczne, warsztaty dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin).</p>		<p>i gminny – NFZ – PFRON – MEN</p>	<p>i gminny – PFRON – NFZ – PCPR – placówki systemu oświaty – organizacje pozarządowe</p>	<p>które skorzystały z usług oferowanych przez placówki wsparcia</p>
<p>11. Organizacja szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności kadry zatrudnionej w placówkach wspierających osoby z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, edukacji i integracji ze środowiskiem.</p>	<p>2022-2031</p>	<p>– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – MEN</p>	<p>– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PCPR – placówki systemu oświaty – MOPS/GOPS-y – organizacje pozarządowe</p>	<p>– liczba zorganizowanych szkoleń dla kadry zatrudnionej w placówkach wspierających osoby z niepełnosprawnością – liczba osób przeszkolonych</p>
<p>12. Promowanie wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami.</p>	<p>2022-2031</p>	<p>– organizacje pozarządowe</p>	<p>– Starostwo Powiatowe – Samorządy gminne – organizacje</p>	<p>– liczba zorganizowanych akcji wolontariackich na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin</p>

			pozarządowe – jednostki organizacyjne gmin i powiatu	– liczba wolontariuszy
13. Poprawianie warunków socjalno – bytowych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach zapewniających edukację oraz całodobową opiekę.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – MEN – PFRON	– Starostwo Powiatowe – samorząd powiatowy – MEN – PFRON – OSW dla Dzieci Głuchych w Olecku	– liczba placówek socjalno – bytowych zapewniających całodobową opiekę i edukację niepełnosprawnym – liczba dzieci/młodzieży z niepełnosprawnością, korzystających z placówek
14. Realizacja programów PFRON nakierowanych na rehabilitację społeczną niepełnosprawnych.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorzady gminne – organizacje pozarządowe – MEN – PFRON	– Starostwo Powiatowe – samorzady gminne – organizacje pozarządowe – MEN – PFRON – PCPR	– liczba zrealizowanych programów PFRON – liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały ze zrealizowanych programów PFRON
15. Propagowanie informacji o prawach przysługujących osobom niepełnosprawnym	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – MEN – PFRON	– Starostwo Powiatowe – PCPR – PUP	– liczba osób z niepełnosprawnością, którym udzielono informacji o

i możliwościach ich wsparcia.			<ul style="list-style-type: none"> – samorządy gminne – organizacje pozarządowe – PCWE w Olecku – Inne podmioty publiczne i niepubliczne 	<p>przysługujących im prawach i możliwościach otrzymania wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba opracowanych i udostępnionych informatorów
16. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia i rozszerzenia placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych – całodobowych i codziennych (np. hostele, dzienne domy samopomocy, centrum integracji społecznej, kluby integracji społecznej i inne).	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – ośrodki pomocy społecznej, – PCPR w Olecku 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek całodobowych/całodziennych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych – liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z usług całodziennych/całodobowych placówek
17. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – Wojewoda Warmińsko-Mazurski – Ministerstwo 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – Wojewoda Warmińsko-Mazurski – Ministerstwo 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba punktów udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej osobom z niepełnosprawnością – liczba osób z

		Sprawiedliwości	Sprawiedliwości – PCPR w Olecku	niepełnosprawnością lub ich rodzin, którym udzielono wsparcia nieodpłatnej pomocy prawnej
18. Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym i innym podmiotom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PFRON	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne	– liczba zleconych zadań – liczba osób z niepełnosprawnością, która skorzystała ze zrealizowanych zadań
19. Organizowanie integracyjnych imprez dla osób niepełnosprawnych.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – organizacje pozarządowe	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – organizacje pozarządowe – PCPR w Olecku	– liczba zorganizowanych imprez – liczba osób, które wzięły udział w integracyjnych imprezach
20. Wsparcie osób niewidzących i niedowidzących w zakresie utrzymania psa przewodnika.	2022-2031	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – organizacje pozarządowe	– Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – organizacje pozarządowe – PCPR w Olecku	– liczba osób z niepełnosprawnością, które otrzymały wsparcie

Cel operacyjny programu nr 3: Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.				
1. Wsparcie osób niepełnosprawnych w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy, planowaniu kariery zawodowej, a także w przygotowywaniu do poszukiwania i podejmowania pracy.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – MEN – Fundusz Pracy – Europejski Fundusz Społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorządy gminne – PUP w Olecku – PCWE w Olecku – jednostki systemu oświaty 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba podjętych działań – liczba osób z niepełnosprawnością, którym udzielono wsparcia w zakresie wyboru i poszukiwania pracy
2. Kształcenie, szkolenie oraz przekwalifikowywanie osób niepełnosprawnych w zawodach na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PUP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przeszkolonych, przekwalifikowanych osób z niepełnosprawnością
3. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnościami	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – MEN – Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PUP – podmioty publiczne i niepubliczne 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z instrumentów i usług rynku pracy

z wykorzystaniem instrumentów i usług rynku pracy oraz aktywnych programów rynku pracy.		Społeczny		<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób z niepełnosprawnością zaktywizowanych w ramach stażu – liczba osób z niepełnosprawnością, która podjęła zatrudnienie subsydiowane – liczba osób z niepełnosprawnością, która otrzymała bon na zasiedlenie
4. Oferowanie profilowanego wsparcia z wykorzystaniem Indywidualnych Planów Działania dla osób z niepełnosprawnością.	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PUP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba Indywidualnych Planów Działania przygotowanych z udziałem osób niepełnosprawnych – liczba osób, które skorzystały z poradnictwa zawodowego
5. Udzielanie wsparcia doradczego - szkoleniowego osobom z niepełnosprawnością,	2022-2031	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – PUP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono doradztwa zawodowego

planującym rozpoczęcie działalności gospodarczej.		Społeczny		– liczba osób z niepełnosprawnością, które zostały przeszkolone w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej
6. Udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	2022-2031	– Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny	– Starostwo Powiatowe – PUP – ośrodki ekonomii społecznej	– liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej/rolniczej/wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej
7. Wsparcie pracodawców w tworzeniu/doposażeniu stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym.	2022-2031	– Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny	– Starostwo Powiatowe – PUP – podmioty publiczne i niepubliczne	– liczba pracodawców, którym udzielono wsparcia
8. Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym.	2022-2031	– Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny	– Starostwo Powiatowe – PUP – podmioty publiczne i niepubliczne	– liczba utworzonych/doposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych

<p>9. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej wspomagających proces rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym zaburzeniami psychicznymi (CIS, KIS, ZAZ, spółdzielnie socjalne).</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorząd województwa – ośrodki ekonomii społecznej – PUP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej wspomagających proces rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami – liczba osób niepełnosprawnych, korzystających ze wsparcia podmiotów ekonomii społecznej
<p>10. Wspieranie tworzenia zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej.</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PFRON – Starostwo Powiatowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorząd gminy – samorząd województwa – PUP – PCPR – organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba utworzonych zakładów pracy chronionej (zaz) – liczba utworzonych zakładów aktywności zawodowej (zpch) – liczba osób z niepełnosprawnością zatrudniona w zaz/zpch
<p>11. Tworzenie i realizacja programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla</p>	<p>2022-2031</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Fundusz Pracy – Europejski Fundusz Społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> – Starostwo Powiatowe – samorząd województwa – PUP 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa

osób niepełnosprawnych.				zawodowego
12. Wspieranie zatrudniania asystentów osób niepełnosprawnych oraz trenerów pracy.	2022-2031	– Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny	– Starostwo Powiatowe – samorząd województwa – PUP	– liczba zatrudnionych asystentów
13. Organizowanie szkoleń, treningów aktywizujących i treningów pracy, motywujących osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności zawodowej.	2022-2031	– Fundusz Pracy – PFRON – Europejski Fundusz Społeczny	– Starostwo Powiatowe – samorząd województwa – PUP – podmioty publiczne i niepubliczne	– liczba zatrudnionych trenerów pracy – liczba podjętych działań
14. Promowanie i upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	2022-2031	– Fundusz Pracy	– Starostwo Powiatowe – PUP	– liczba podjętych działań w celu promowania dobrych praktyk w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami